

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **N. S. N.,** zastoupený Mgr. Markem Sedlákem, advokátem, se sídlem v Brně, Příkop 8, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 24. 6. 2004, č. j. 36 Az 724/2003 - 45, a o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 17. 4. 2003, č. j. OAM-411/VL-11-ZA-03-2000, rozhodl žalovaný tak, že z důvodu nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), se azyl cizinci neuděluje, a že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Žalovaný své rozhodnutí opřel o zjištění, že důvodem žádosti o udělení azylu ze strany žalobce je snaha legalizovat pobyt na území České republiky. Z vlasti odešel již v roce 1998, protože byl nespokojen se situací v oblasti lidských práv ve Vietnamu, v jeho případě konkrétně s nemožností se svobodně umělecky vyjadřovat a prezentovat svá díla na veřejnosti.

Proti citovanému rozhodnutí podal žalobce včas žalobu, ve které uvedl, že žalovaný v řízení porušil ustanovení § 3 odst. 3 a odst. 4, § 32 odst. 1, § 33 odst. 2, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č.71/l967 Sb., o správním řízení (správní řád), a § 12 a § 91 zákona o azylu. Pokud jde o skutkové důvody odkázal žalobce na svoji žádost o udělení azylu v ČR, protokol o pohovoru, který byl s ním proveden a ostatní spisový materiál, který se vztahuje k jeho žádosti o udělení azylu v ČR a který má k dispozici žalovaný. Na základě uvedených skutečností žalobce považoval napadené rozhodnutí za nezákonné a žalovaný tím, že mu azyl dle ustanovení § 12 a § 14 neudělil, resp. na něj ani nevztáhl překážku vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, jeho žádost posoudil nesprávně a v důsledku toho vydal vadné rozhodnutí. K výzvě soudu na doplnění náležitostí žaloby žalobce doplnil, že je svobodomyslný malíř, ve Vietnamu byl přinucen nechat své práce kvůli malování plakátů a obrazů, které vyjadřovaly jeho názor na současný život na veřejnosti, a neustále jej sledovala ochranná kulturní policie, která u něho provedla domovní prohlídku. Stále žil ve strachu z výslechů a zatčení, proto odcestoval z Vietnamu. V České republice by chtěl pracovat, žít zde a být užitečný pro společnost.

Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 24. 6. 2004, č. j. 36 Az 724/2003 - 45, byla žaloba zamítnuta. Soud se ztotožnil s odůvodněním žalovaného, proč se na žalobce nemůže vztahovat některý z důvodů taxativně vyjmenovaných v ustanovení § 12 zákona o azylu, když žalobcovy potíže s uměleckým sebevyjádřením či obtížnou prezentací vlastních děl na veřejnosti nelze považovat za pronásledování ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu. Podle názoru krajského soudu žalobce měl možnost se seznámit s obsahem informací, které žalovaný shromáždil pro posouzení skutečností, které žalobce uváděl. Tento však výslovně uvedl, že se s nimi nechce seznámit, vyjádřit se k nim, či ke způsobu jejich získání, ani navrhnout jejich doplnění. K námitce nesprávné aplikace § 14 zákona o azylu krajský soud uvedl, že takováto námitka nemůže vést ke zrušení napadeného rozhodnutí, neboť udělení azylu z humanitárních důvodů je věcí absolutní volné úvahy správního orgánu, které vylučuje soudní přezkum. Neexistuje subjektivní oprávnění žadatele na udělení azylu z těchto důvodů, proto ani neudělením azylu z tohoto důvodu nemůže být žalobce ve svých právech zkrácen. Krajský soud se ztotožnil i s odůvodněním ohledně neexistence překážek vycestování uvedených v § 91 zákona o azylu.

Proti rozsudku Krajského soudu v Brně podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, neboť se domnívá, že při zjišťování skutkové podstaty byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit. Pro nedostatek důvodů rozhodnutí považuje stěžovatel rozhodnutí správního orgánu za nepřezkoumatelné. Stěžovatel má za to, že žalovaný při zjišťování skutkového stavu věci porušil ustanovení § 3 odst. 3 a odst. 4, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 správního řádu, a cítí se být i zkrácen na svých právech v důsledku porušení ustanovení § 12 a § 14 zákona o azylu. Jak vyplývá podle názoru stěžovatele z obsahu správního spisu, stěžovatel opustil vlast a požádal v České republice o udělení azylu z toho důvodu, že měl obavy z pronásledování jeho osoby ve Vietnamu, neboť maloval obrazy, které byly protivládně zaměřeny. Měl proto potíže ve škole, později i v práci na kulturním oddělení, ze kterého byl přinucen odejít. Byl neustále sledován ochrannou kulturní policií, která u něj provedla domovní prohlídku v době jeho nepřítomnosti. Stěžovatel z těchto důvodů žil ve strachu, že bude zatčen a vyslýchán policií. Stěžovatel má dále důvodné obavy, že i v případě svého návratu do Vietnamu by mohl být z výše uvedených důvodů souzen a uvězněn, a to rovněž s ohledem na skutečnost, že opustil svou vlast a požádal o azyl v České republice. Krajský soud podle jeho názoru nepřihlédl k aktuálním

informacím ohledně situace ve Vietnamu. Z uvedených informačních zdrojů se podává, že stav dodržování lidských práv ze strany vlády zůstal neuspokojivý a nadále dochází k mnoha závažným případům jejich porušování, v oblasti justice není zaručena nezávislost. S ohledem na tyto informace jsou obavy stěžovatele z pronásledování jeho osoby ve vlasti odůvodněné. Stěžovatel konečně poukazuje i na to, že krajský soud při svém rozhodování dostatečným způsobem nezkoumal rozhodnutí žalovaného, pokud tento neudělil stěžovateli azyl z humanitárních důvodů. Přitom jeho osobní situace v zemi jeho původu tak, jak ji popsal v průběhu řízení o udělení azylu, je důvodem pro udělení azylu z humanitárních důvodů ve smyslu ustanovení § 14 zákona o azylu. Stěžovatel proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť má za to, že jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Pro řízení o kasační stížnosti žalovaný odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatel učinil během správního řízení, a na vydané rozhodnutí. Důvody uváděné stěžovatelem nelze podřadit pod zákonné důvody pro udělení azylu. Žalovaný proto navrhuje zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Ačkoli stěžovatel výslovně nepodřadil jím namítané skutečnosti pod jednotlivé odstavce ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s., ze znění kasační stížnosti zdejší soud dovodil, že stěžovatel napadl rozhodnutí Krajského soudu v Brně z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně

zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel dne 31. 7. 2000 podal žádost o udělení azylu, ve které uvedl, že z vlasti vycestoval v listopadu 1998, protože tam měl politické problémy. Jako malíř vytvářel propagační letáky, jeho práce však neprošly cenzurou, takže jej propustili a nyní již ve Vietnamu nemůže pracovat. Měl také špatný kádrový posudek pro činnost svých rodičů za starého režimu, jeho otec zemřel v bojích mezi Severním a Jižním Vietnamem. Z protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území ČR ze dne 12. 10. 2000 a 23. 10. 2002 následně vyplynulo, že stěžovatel byl v roce 1990 vyloučen z umělecké vysoké školy v H., protože kreslil akty i v soukromí, což nebylo povoleno. Oficiálně byl tedy vyloučen za nemorální tvorbu. Poté pracoval v kulturním středisku jako malíř reklamních plakátů. Z důvodu rozdílných představ o podobě jeho tvorby však dostal od vedení střediska výpověď. Až do roku 1998 pak příležitostně pracoval jako elektrikář v dole. V červenci 1995 mu strýc řekl, že u nich doma byla provedena kontrola pracovníky policie; stěžovatel si to vysvětlil tak, že policie byla informována o tom, že maluje doma na zakázku, a tedy nelegálně. Kontrola žádné přímé následky neměla. Od té doby tvořil výhradně pro sebe, nejčastěji zobrazoval krajinu. Svá díla nikdy nevystavoval, žádné z jeho děl nebylo nikdy publikováno ani o něm nevyšel žádný článek. Připustil, že svoji činnost mohl zlegalizovat, ale to by nemohl malovat to, co by sám chtěl, neboť byl podle svého vyjádření „nikdo“. Rozhodl se odejít do Evropy, protože si přál vyjadřovat svůj umělecký názor na veřejnosti. Ve Vietnamu by své obrazy musel obhajovat, a pokud by se mu to nepodařilo, mohl by být obviněn z pohrdání vládou či stranou, mohl by být zadržen, případně vyšetřován, zda nepracuje pro nějakou protistátní skupinu, a poté poslán do převýchovného tábora. Fakt, že o azyl požádal dva roky po svém příchodu na území ČR stěžovatel vysvětlil tím, že nevěděl o existenci azylové procedury v ČR a také svým závazkem vůči převaděčům, kterým musel zaplatit dluh. Jeho vycestování stálo totiž celkem 6000 USD a on převaděčům zaplatil předem jen 4000 USD. Zbytek musel v C. odpracovat prací v bistru, kde mu majitelka dluh strhávala. Stěžovatel nakonec uvedl, že neví, jak by byl potrestán za svůj odchod z Vietnamu, žádnou konkrétní obavu pro případ návratu do vlasti nevyslovil.

Podle ustanovení § 12 se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ustanovení § 14 téhož zákona jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.

Nejvyšší správní soud se na základě zjištěného skutkového stavu věci ztotožnil s právním názorem jak žalovaného, tak krajského soudu. Ze správního spisu bylo jednoznačně zjištěno, že stěžovatel chtěl svojí žádostí o azyl legalizovat svůj pobyt na území ČR, přičemž důvodem pro odchod z Vietnamu byla touha po svobodném uměleckém vyjádření a neurčité tušení, že by za svoji malířskou činnost, kterou, jak sám uvedl, prováděl nelegálně, mohl být postihován. Tyto důvody však nelze subsumovat pod důvody uvedené v ustanovení § 12 zákona o azylu, jež by udělení azylu umožňovaly. Účelem přiznání azylu je poskytnout ochranu tomu, kdo je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo cítí důvodnou obavu z pronásledování z důvodů v zákoně vymezených. Aby mu mohla být poskytnuta ochrana formou azylu, musí být prokázáno, že je nositelem určitého přesvědčení politického nebo náboženského, pro které je v zemi, jehož občanství má (v zemi jeho posledního trvalého bydliště), reálně pronásledován, nebo že je pronásledován z důvodu příslušnosti k jasně vymezené sociální skupině. Takové skutečnosti v souzené věci prokázány nebyly. Zdejší soud považuje za velmi nepravděpodobné stěžovatelovo tvrzení, že ve Vietnamu maloval obrazy, které byly protivládně zaměřeny, neboť nepoukázal na žádné ze svých děl, jež bylo takto zaměřeno. V řízení před správním orgánem se zmínil pouze o malbě aktů, pro které byl vyloučen ze školy, o nelegální tvorbě na zakázku a soukromé tvorbě spočívající v malbě krajin. V této souvislosti se proto jeví jako zcela účelovou námitka stěžovatele, že krajský soud nepřihlédl k aktuálním informacím ohledně situace ve Vietnamu, když z uvedených informačních zdrojů se podává, že stav dodržování lidských práv ze strany vlády zůstal neuspokojivý, a nadále dochází k mnoha závažným případům jejich porušování. Není tedy vůbec zřejmé, jaké informační zdroje má stěžovatel na mysli, takže jejich relevanci nelze přezkoumat.

K námitce směřující k nesprávnému posouzení právní otázky s ohledem na ustanovení § 14 zákona o azylu (tzv. humanitární azyl) Nejvyšší správní soud uvádí, že udělení azylu je na volné úvaze příslušného správního orgánu, jehož smyslem je možnost daná správnímu orgánu zareagovat jak na případy předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), tak i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Okolnosti svědčící pro poskytnutí humanitárního azylu pak správní orgán posuzuje na základě volné úvahy, přičemž na udělení azylu podle § 14 zákona o azylu není právní nárok. Soud posléze posuzuje pouze tolik, zda správní orgán nevybočil z obecných mezí daných základními principy platného právního řádu, zde především zákazu diskriminace, či z hlediska procesních předpisů. V postupu žalovaného ani krajského soudu Nejvyšší správní soud neshledal žádná pochybení.

Dovolává-li se stěžovatel porušení řady ustanovení správního řádu v řízení před správním orgánem, pak Nejvyšší správní soud konstatuje, že podle jeho názoru k žádnému takovému pochybení nedošlo, neboť žalovaný zjistil přesně a úplně skutečný stav věci a za tím účelem si opatřil potřebné podklady pro rozhodnutí, dal žalobci možnost se před vydáním rozhodnutí vyjádřit k jeho podkladu i ke způsobu jeho zjištění, popřípadě navrhnout jeho doplnění. Napadené rozhodnutí je v souladu se zákony, vyšlo ze spolehlivě zjištěného stavu věci, a je přesvědčivě odůvodněno.

V návaznosti na uvedené proto Nejvyšší správní soud uzavírá, že není dán žádný z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., pro které by bylo třeba napadené rozhodnutí Krajského soudu v Brně zrušit, neboť se nejedná o rozhodnutí nezákonné z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení,

a rovněž zdejší soud neshledal žádnou vadu řízení, jež by spočívala v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit, přičemž rozhodnutí správního orgánu není nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. Proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. září 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu